

Ár 2015, þriðjudaginn 14. júlí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 31/2015**:

M
gegn
F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 21. apríl 2015, með kvörtun sóknaraðila, dags. sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 21. apríl 2015, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 19. maí 2015. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, dags. 8. júní 2015, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi sama dag eða 8. júní 2015.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar dags. 14. júlí 2015.

II.

Málsatvik.

Þann 23. febrúar 2007, gaf aðalskuldari, A, út skuldabréf nr. X, hjá forvera varnaraðila, upphaflega að fjárhæð kr. 1.225.000.

Aðalskuldari var maki sóknaraðila en þau eru nú skilin að skiptum. Sóknaraðili undirritaði skuldabréfið á heimili þeirra sem ábyrgðarmaður, ásamt því að undirrita lánsúmsóknina, þar sem hún staðfesti m.a. að hafa kynnt sér fræðslurit varnaraðila um sjálfskuldarábyrgðir.

Vanskil hafa orðið hjá aðalskuldara og varnaraðili hefur farið fram á greiðslur úr hendi ábyrgðarmanns.

Lögmaður sóknaraðila sendi varnaraðila erindi um gildi ábyrgðarinnar þann 11. mars 2015, en varnaraðili hafnaði máltilbúnaði sóknaraðila með bréfi þann 25. mars 2015. Sama dag óskaði lögmaður sóknaraðila eftir nánari skýringu á afstöðu varnaraðila og fékk svar samdægurs. Þann 31. mars 2015, óskaði lögmaður sóknaraðila eftir afriti af öllum tilkynningum til sóknaraðila og var pósturinn ítrekaður 14. apríl 2015. Ekkert svar hefur borist frá varnaraðila.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X verði úrskurðuð ógild.

Sóknaraðili telur að varnaraðili, sem og forveri hans, hafi verið bundinn af ákvæðum samkomulags um notkun ábyrgðar frá 2001. Sóknaraðili telur að varnaraðili hafi sniðgengið skyldur sínar samkvæmt samkomulaginu. Það er, skyldu til að framkvæma greiðslumat skv. 3. gr., skyldu til að upplýsa ábyrgðarmann um að meira en helmingur lánsfjár fari til uppgreiðslu eldri skuldbindinga skv. 2. mgr. 4. gr. og skyldu til að tilkynna ábyrgðarmann um stöðu ábyrgðar vanskil o.fl. skv. 7. gr. laga nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn.

Sóknaraðili vísar til þess að greiðslumat sé grundvallargagn fyrir ábyrgðarmann við ákvörðun um að gangast í ábyrgð. Greiðslumat hafi átt að sýna ábyrgðarmanni hvort líkur hafi staðið til þess að skuldari gæti staðið einn og óstuddur undir greiðslubyrði lánsins eða hvort líkur hafi staðið til þess að reyna myndi á ábyrgðina. Sú skylda hafi hvílt á varnaraðila að framkvæma greiðslumat samkvæmt 3. gr. samkomulagsins, en af lánsúmsókn sé ljóst að ekkert greiðslumat hafi verið framkvæmt.

Sóknaraðili vísar til þess að varnaraðili hafi byggt á því að 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins hafi kveðið á um undantekningu frá skyldu fjármálafyrirtækja til að framkvæma greiðslumat þegar um hjón sé að ræða. Þá hafi varnaraðili einnig dregið þá ályktun út frá dómi Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-678/2011 að engu hafi skipt hvort maki hafi leyst fjármálafyrirtæki undan skyldu til að framkvæma greiðslumat eður ei. Því byggir sóknaraðili á því að varnaraðila hafi einungis verið heimilt að sleppa greiðslumati að því gefnu að skriflegt samþykki fyrir því hafi legið fyrir af hálfu sóknaraðila. Önnur framkvæmd sé ekki í samræmi við 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins þar sem segir í lokamálsliðnum: „Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars.“ Ljóst sé að um undantekningu sé að ræða. Sóknaraðili vísar til þess að samkvæmt víðtækri venju í íslensku réttarfari eigi að skýra undantekningar sem þessar þröngt. Af því megi vera ljóst að varnaraðila hafi borið að afla staðfestingar frá ábyrgðarmanni áður en ákvörðun hafi verið tekin um að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt. Þá byggir sóknaraðili á því að fordæmisgildi fyrrgreinds dóms sé takmarkað enda sé engan rökstuðning að finna í dómnum hvað varði þetta efnisatriði.

Sóknaraðili byggir því á að upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns hafi verið mjög takmörkuð. Þá byggir sóknaraðili á því að skjölin hafi öll verið tilbúin þegar þau hafi verið send á heimili þeirra til undirritunar. Hafi ekkert greiðslumat verið í þeim gögnum sem hún hafi fengið til undirritunar. Augljóst sé því að ákvörðun um að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt, hafi verið tekin að henni forspurðri. Þekking sóknaraðila á réttindum ábyrgðarmanna hafi ekki verið slík að hún hafi áttað sig á því að hún hafi geta farið fram á að greiðslumat yrði framkvæmt. Þess í stað hafi hún gert ráð fyrir að þetta væri venjan og hafi því skrifað undir skjalið. Sóknaraðili byggir á að ofangreind framkvæmd sé í verulegum atriðum á skjön við 3. gr. samkomulagsins.

Í lánsúmsókn hafi þess verið getið að lánið yrði nýtt til að greiða upp heimildir Y og Z. Þá hafi lögmaður sóknaraðila fengið stöðu þessara heimilda og hafi þær numið um kr. 1.175.000 þegar lántakan hafi átt sér stað. Af þessu sé ljóst að meira en helmingur lánsfjár hafi verið nýttur til að greiða eldri skuldbindingar við varnaraðila. Af gögnum málsins megi hins vegar ekki sjá að sóknaraðili hafi verið sérstaklega upplýstur um það líkt og 4. gr. samkomulagsins hafi gert ráð fyrir.

Þann 31. mars 2015, hafi lögmaður sóknaraðila óskað eftir afriti af öllum tilkynningum skv. 7. gr. laga nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn. Sú ósk hafi verið ítrekuð þann 14. apríl 2015. Gögnin hafi ekki borist frá varnaraðila og hafi sóknaraðili því gengið út frá því að tilkynningar hafi ekki verið sendar henni, ásamt því að sóknaraðili hafi ekki minnst þess að hafa fengið umræddar tilkynningar.

Skyldur varnaraðila samkvæmt 7. gr. umræddra laga hafi í þessu máli aðallega lútið að a- og d-lið 1. mgr. 7. gr. þar sem fjallað sé um tilkynningar um vanskil aðalskuldara sem og árlegar tilkynningar um stöðu ábyrgðarinnar. Sóknaraðili telur að vanræksla varnaraðila á tilkynningarskyldu sinni sé veruleg og skuli því felld niður í samræmi við 2. mgr. 7. gr. laganna.

Sóknaraðili byggir á 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Samkvæmt ákvæðinu sé ljóst að það megi víkja samningi til hliðar í heild eða að hluta, eða breyta, ef það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera hann fyrir sig. Við mat á þessu eigi að líta til efnis samnings, stöðu samningsaðila, atvika við samningsgerðina og atvika sem síðar komu til. Sé horft til stöðu samningsaðila sé ljóst að sóknaraðili hafi enga sérþekkingu í fjármálum eða fjármálgerningum ólíkt varnaraðila sem sé fjármálafyrirtæki með sérþekkingu. Sé horft til atvika við samningsgerðina sé ljóst af fyrri umfjöllun að varnaraðili hafi farið verulega á svig við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða sem og ákvæði laga nr. 23/2009 um ábyrgðarmenn. Því telur sóknaraðili að að öllu ofangreindu virtu skuli ábyrgð skuli felld úr gildi.

Sóknaraðili vísar til þess að varnaraðili hafi byggt málatilbúnað sinn að nokkru leyti á dómi héraðsdóms í máli nr. E-760/2012 og hafi sóknaraðili tvær athugasemdir við þessa málsástæðu varnaraðila. Í fyrsta lagi telur sóknaraðili að það hafi komið mjög skýrt fram í samkomulagi um notkun ábyrgða að ábyrgðarmaður verði að undanskilja fjármálafyrirtæki frá því að útbúa greiðslumat með pósítívum hætti, þ.e. haka í reit þess efnis eða staðfesta það með öðrum hætti skriflega. Þá séu málsatvik sérstök í máli þessu þar sem varnaraðili hafi sent bæði í senn lánsúmsókn sem og umrætt skuldabréf í pósti á heimili þeirra til undirritunar. Sú staðreynd ein og sér feli í sér að aldrei hafi staðið til af hálfu varnaraðila að útbúa umrætt greiðslumat.

Í öðru lagi bendir sóknaraðili á að mismunur sé á lánsúmsókn þeirri sem hafi legið til grundvallar í máli nr. E-760/2012 og þeirri sem sé til umfjöllunar hér. Í umræddu máli virðist lánsúmsókn hafa innihaldið tvo reiti, þ.e. einn þar sem óskað hafi verið eftir greiðslumati og annan þar sem ekki hafi verið óskað eftir greiðslumat. Dómurinn hafi byggt á að ábyrgðarmaður hafi kynnt sér réttindi sín og þar með hafi átt að vita að honum hafi annað hvort borið að óska eftir greiðslumati eður ei. Sú staðreynd að hann hafi gert hvorugt, en hafi undirritað lánaskjölin, leiði dóminn að þeirri niðurstöðu að ábyrgðarmaðurinn hafi ekki talið sig þurfa að sjá greiðslumatið. Sé þetta borið saman við þá lánsúmsókn sem liggja fyrir í þessu máli, sé bara um einn reit að ræða, þ.e. reiturinn „*Ekki er óskað eftir greiðslumati*“. Engan reit sé að finna þar sem hægt sé að „óska eftir greiðslumati“. Hafi það verið vilji ábyrgðarmanns að fá að sjá greiðslumat virðist ekki hafa verið ráðgert að hann lýsti yfir þeim vilja sínum með öðrum hætti en svo að hann myndi ekki haka í reitinn „*Ekki er óskað eftir greiðslumati*“ en það hafi verið það sem sóknaraðili hafi gert í þessu tilfelli. Sóknaraðili hafi ekki fengið séð að umrætt form lánsúmsóknar, sem varnaraðili hafi hannað, hafi boðið upp á að hann hafi látið vilja sinn í ljós með öðrum hætti.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað. Til vara krefst varnaraðili þess að niðurfelling ábyrgðar taki einvörðungu til þeirrar upphæðar skuldabréfsins sem hafi verið umfram kr. 300.000 á lánveitingardegi.

Varnaraðili byggir á því að umrætt skuldabréf nr. x, hafi verið gefið út í því skyni að greiða upp yfirdráttarskuld aðalskuldara á reikningi nr. Y og reikningi sóknaraðila nr. Þ. Eiginlegt greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt, en í 3. mgr. 3. gr.

samkomulagsins hafi verið kveðið á um undantekningu frá skyldu fjármálafyrirtækja til að framkvæma greiðslumat þegar um hjón og sambúðaraðila sé að ræða. Óumdeilt sé að sóknaraðili og útgefandi lánsins hafi verið í sambúð á þeim tíma sem lánið hafi verið tekið, auk þess sem sóknaraðili hafi einnig verið umsækjandi að láninu, sbr. lánsúmsókn.

Af gögnum máls megi ráða að skriflegt samþykki varnaraðila á að sleppa greiðslumati hafi legið fyrir. Hafi þar engu geta skipt að ekki hafi verið krossað sérstaklega í reit fyrir framan setninguna „*Ekki er óskað eftir greiðslumati*“ sbr. dóm héraðsdóms nr. E-760/2012 en í niðurstöðum dómsins segir m.a.: „*Þó svo að ekki hafi verið krossað sérstaklega í reit fyrir framan aðra hvora setninguna „ekki er óskað eftir því að greiðslugeta reikningseiganda sé metin“ eða „greiðslugeta reikningseiganda hefur verið metin og með hans samþykki hafa undirritaðir sjálfskuldarábyrgðaraðila kynnt sér það greiðslumat“ verður að líta svo á að með undirskrift sinni hafi stefnda, [...], tekist á hendur sjálfskuldarábyrgð á tékkareikningi sambúðarmanns síns og þar með undanskilið stefnanda þeirri skyldu að láta fara fram sérstakt greiðslumat á greiðslugetu hans.*“

Þá vísar varnaraðili til þess að með undirritun sinni á lánsúmsókn hafi sóknaraðili staðfest að hafa kynnt sér efni fræðslurits varnaraðila um sjálfskuldarábyrgðir. Í bæklingnum sé vísað til samkomulagsins og þar hafi verið greint frá helstu atriðum þess. Þar séu ábyrgðarmenn sérstaklega hvattir til þess að kynna sér greiðslugetu lántaka.

Varnaraðili hafnar því alfarið að sóknaraðili hafi ekki verið meðvitaður um að það hafi átt að verja lánsfjárhæðinni til að endurgreiða önnur lán lántakanda. Á lánsúmsókn sem sóknaraðili hafi undirritað þann 23. febrúar 2007, hafi komið fram að ráðstafa hafi átt skuldabréfinu til að greiða upp heimild á reikning nr. Y og reikning nr. Þ. Sóknaraðili hafi verið eigandi annars reikningsins og hafi því ekki geta dulist að verja átti lánsfjárhæðinni til endurgreiðslu lána.

Varnaraðili bendir á að þótt talið hafi verið að varnaraðili hafi ekki sinnt tilkynningarskyldu sinni með fullnægjandi hætti, þá hafi það ekki eitt og sér leitt til niðurfalls ábyrgðar sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 116/2010.

Sóknaraðili hafi borið fyrir sig 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Varnaraðili telur að það þurfi að meta sérstaklega hvort skilyrðum 36. gr. laganna um hvort það sé ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera sjálfskuldarábyrgðina fyrir sig. Af dómaframkvæmd megi sjá að það hafi ráðist af heildstæðu mati á atvikum hvers máls fyrir sig hvort beita eigi ógildingarreglu 36. gr. samningalaga. Sönnunarbyrði fyrir því að skuldbinding sóknaraðila sé fallin úr gildi eða ógild, hvíli á sóknaraðila og hafi hann ekki sýnt fram á það að umræddum ákvæðum samningalaga verði beitt til ógildingar.

Varnaraðili bendir jafnframt á að skuldabréfið hafi verið gefið út í febrúar 2007 og hafi því sóknaraðili sýnt af sér ákveðið tómlæti, en rúm 8 ár séu frá því að skuldabréfið hafi verið gefið út. Telur varnaraðili að sóknaraðila hafi því verið í lófa lagið að koma að athugasemdum fyrr.

Varnaraðili telur rétt að áréttu að ekkert hafi komið fram í málinu sem hafi sýnt fram á að varnaraðili hafi ekki sýnt af sér góða viðskiptahætti eða vandað vinnubrögð sín í samræmi við meginreglur og lög nr. 161/2002 og kröfu sinni til stuðnings vísar varnaraðili til meginreglu kröfuréttar um að samninga skuli halda. Byggir varnaraðili kröfu sína á því að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt í hvívetna við lánveitingar til sóknaraðila.

Varakrafa varnaraðila byggir á því, að sóknaraðili hafi haft augljósa hagsmuni af lánveitingunni með því að yfirdráttarskuld hennar hafi verið greidd upp samtímis.

Þannig teljist því ekki ósanngjarnt af varnaraðila að innheimta þann hluta lánsins sem hafi mátt rekja til skuldbindinga sóknaraðila. Varnaraðili vísar í því sambandi m.a. til dóms Hæstaréttar í máli nr. 376/2013.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að ógildingu sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila vegna skuldabréfs nr. X, upphaflega að fjárhæð kr. 1.225.000, sem gefið var út af A til forvera varnaraðila.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, tekur meðal annars til sjálfskuldarábyrgðar á skuldabréfalánnum, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Skuldabréfið var gefið út í gildistíð samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en 1.000.000 kr. samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Tryggt skal að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgð enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það.

Í 4. gr. samkomulagsins er fjallað um upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns áður en til skuldaábyrgðar er stofnað. Ákvæðið felur í sér að greiðslumat skuli gert á greiðanda og að ábyrgðarmanni gefist færi á að kynna sér matið.

Í 1. mgr. 4. gr. samkomulagsins er kveðið á um það að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsúmsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir.

Í 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins ræðir um hvernig ábyrgðarmaður skal með undirritun sinni staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklingsins og staðfesta sérstaklega ef það á við að honum sé kunnugt um að ráðstafa eigi meira en helmingi lánsfjárhæðar til uppgreiðslu eldri lána.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Ef niðurstaða greiðslumats bendir til að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Sóknaraðili krefst þess að sjálfskuldarábyrgð á umræddu skuldabréfi verði úrskurðuð ógild en varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað. Til vara krefst varnaraðili þess að niðurfelling ábyrgðar taki einvörðungu til þeirrar upphæðar skuldabréfsins sem hafi verið umfram kr. 300.000 á lánveitingardegi.

Af umræddri lánsúmsókn er ljóst að ekkert greiðslumat var framkvæmt á aðalskuldara né kynnt sóknaraðila og vegna þess telur sóknaraðili að varnaraðili hafi brotið gegn 3. gr. samkomulagsins. Varnaraðili vísar hins vegar til 3. mgr. 3. gr. þar sem kveðið er á um að undantekningu til að framkvæma greiðslumat þegar um hjón og sambúðaraðila er að ræða. Ekki verður þó talið að sóknaraðili hafi undanþegið varnaraðila skyldunni til greiðslumats, því ljóst er af lánsúmsókn að sóknaraðili setti enga slíka ósk fram og lét aldrei í lánveitingarferlinu með nokkrum hætti uppi að hún vildi að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Varnaraðili vísar til héraðsdóms nr. E-760/2012, þar sem kveðið er á um að þrátt fyrir að ekki hafi verið krossað sérstaklega

fyrir framan annan hvorn valkostinn á lánsúmsókninni, þá hafi stefnda tekist á hendur sjálfskuldarábyrgð á tékkareikningi sambúðarmanns með undirritun sinni og þar með undanskilið stefnanda þeirri skyldu að láta fara fram sérstakt greiðslumat á greiðslugetu hans. Grundvallarmunur var á úmsóknargögnum í því máli sem þar var fjallað um og í þessu máli, svo sem áður er rakið. Verða þau gögn sem varnaraðili útbjó og lagði fyrir sóknaraðila miklu fremur skilin svo að með því að óska ekki eftir að greiðslumati yrði sleppt, hafi sóknaraðili mátt reikna með því að það yrði framkvæmt.

Ekki verður talið að sóknaraðili geti byggt rétt á því að hún hafi ekki verið nægilega upplýst um ráðstöfun lánsins, en af lánsúmsókninni sem hún undirritaði verður skýrlega ráðið að láninu var ætlað að ganga til uppgreiðslu á yfirdráttarskuldbindingum, m.a. hennar sjálfar.

Varðandi tilkynningar til sóknaraðila skv. 7. gr. laga nr. 32/2009, er ljóst af gögnum málsins að sóknaraðili óskaði eftir slíkum upplýsingum frá varnaraðila, án svara. Verður því að leggja til grundvallar fullyrðingar sóknaraðila þess efnis að hún hafi aldrei fengið slíkar tilkynningar sendar.

Varnaraðili byggir á því að sóknaraðili hafi sýnt af sér ákveðið tómlæti þar sem rúm 8 ár séu frá því að skuldabréfið hafi verið gefið út. Annað hefur ekki komið fram en sóknaraðila hafi fyrst orðið ljóst eftir að greiðslubrestir urðu að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldanum með tryggilegum hætti og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Fær þetta enn frekari stoð í þeim vanhöldum sem urðu á því að varnaraðili kynnti sóknaraðila stöðu ábyrgða sinnar með lögboðnum hætti. Því verður ekki fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að ábyrgðaryfirlýsing hans verði látin standa. Þá fæst ekki séð að staðfesting sóknaraðilaá umræddri lánsúmsókn á því að henni hafi verið afhent og hún hafi kynnt sér upplýsingabæklinga um sjálfskuldarábyrgðir geti haggð við afleiðingum þess að sóknaraðili hunsaði skuldbindingar sínar til að framkvæma greiðslumat á lántaka, kynna það sóknaraðila og upplýsa sóknaraðila reglulega um stöðu ábyrgðarinnar.

Með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga þarf að meta sérstaklega hvort skilyrðum 36. gr. laganna um hvort það sé ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera sjálfskuldarábyrgðina fyrir sig. Af dómaframkvæmd megi sjá að það hafi ráðist af heildstæðu mati á atvikum hvers máls fyrir sig hvort beita eigi ógildingarreglunni.

Ljóst er að öll gögn vegna lánveitingarinnar voru útbúin af varnaraðila og send á heimili sóknaraðila og aðalskuldara til undirritunar. Skylda fjármálafyrirtækis skv. 3. gr. samkomulagsins til að greiðslumeta greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því er ótvíræð. Þar sem sóknaraðili krossaði ekki við það að hún óskaði ekki eftir greiðslumati, ásamt því að ábyrgð ábyrgðarmanns nam meira en kr. 1.000.000, þá bar sóknaraðila að greiðslumeta greiðslugetu aðalskuldara. Verður varnaraðili því að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð eftir að hafa kynnt sér matið, sbr. úrskurð nefndarinnar í máli nr. 4/2014.

Í ljósi alls framangreinds er fallist á kröfur sóknaraðila um að ógilda sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X, upphaflega að fjárhæð kr. 1.225.000, sem gefið var út af A til forvera varnaraðila. Þessi niðurfelling sætir þó þeirri takmörkun að ábyrgð sóknaraðila á þeim 300.000 krónum sem gengu til uppgreiðslu á hennar eigin yfirdrætti, verður ekki felld niður með vísan til sanngirnireglu 36. gr. samningalaga.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Fallist er á kröfur sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, um ógildingu sjálfskuldarábyrgðar á skuldabréfi nr. X, að því marki sem lánveitingin var umfram kr. 300.000 á lánveitingardegi.

Reykjavík, 14. júlí 2015.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir